

نگاه Reuters، لندن

رقابت سیاه

ایران و اسرائیل که در ۳ دهه گذشته اختلافات شدیدی با یکدیگر داشته‌اند، امروز برای پیروزی، به قاره سیاه روی آورده‌اند تا آفریقایی‌ها را شریک خود کنند.

مقامات ایران و اسرائیل این روزها سران سیاسی و اقتصادی خود را به دفعات به قاره آفریقا می‌فرستند که حاصل این رفت و آمدها، امضای قراردادهایی در حوزه‌های جنگ افزار، کشاورزی، نفت و وعده ساخت سد و زیرساخت‌ها بوده است. گفته می‌شود هر دو طرف با هدف جلب حمایت سازمان ملل، رقابت دیپلماتیک خود را که از تجارت تا مسایل امنیتی شامل می‌شود، به این قاره رسانده‌اند.

رقابت ایران و اسرائیل بر سر آفریقا به شدت رقابت روسیه و آمریکا در دوران جنگ سرد نیست، اما به گفته تحلیل‌گران، این قاره برای هر دو بسیار مهم است و کشورهای آفریقایی نیز پذیرای هر گونه پیشنهادی از سوی دو طرف هستند.

به گفته یک تحلیل‌گر گروه مطالعات اوراسیا، میدان جنگ اصلی در این زمینه سازمان ملل است که آفریقا در آن از ۵۳ رأی برخوردار است. سه کشور آفریقایی گابن، نیجریه و اوگاندا در میان ۱۵ عضو شورای امنیت سازمان ملل هستند که هر سه از تحریم‌های شورا علیه ایران در ماه ژوئن حمایت کرده‌اند. از طرفی رئیس‌جمهور ایران در ماه ژوئیه برای شرکت در نشست ۸ کشور در حال توسعه به میزبانی نیجریه، سفری به این کشور داشته است. نیجریه مشتری اصلی صنایع دفاعی اسرائیل محسوب می‌شود. به گفته احمدی‌نژاد، آفریقا یکی از اولویت‌های سیاست خارجی ایران به شمار می‌رود و طی ۱۸ ماه گذشته یکی از مناطق پُر رفت و آمد برای ایران بوده است. پیش از نیجریه هم وی سفری به مالی - که ایران قرار است در آن یک سد برق آبی بسازد - داشته است. همچنین قبل از تحریم‌های سازمان ملل احمدی‌نژاد برای مذاکره در مورد پیشنهادات نفتی و ظرفیت‌های پالایشگاهی، در اوگاندا به سر می‌برد. رئیس‌جمهور ایران بارها به سنگال سفر کرده است؛ کشوری که وی آن را "دروازه ایران به آفریقا" می‌خواند.

رأی در سازمان ملل

به گفته یک تحلیل‌گر دفتر مطالعات بین‌المللی دانشگاه هاپکینز آمریکا، ایران برای خروج از انزوای تحمیلی

نگاه Christian Science Monitor

ورق سوری

پس از گذشت یک سال از آغاز تلاش‌های محتاطانه آمریکا برای نزدیک شدن دوباره به سوریه و دور کردن این کشور از ایران و حزب‌الله، به نظر می‌رسد این فرآیند با بُن بست مواجه شده است. اکنون نه تنها روابط سوریه با حزب‌الله کاهش نیافته، بلکه این کشور در همکاری‌های نظامی، بیش از پیش به این گروه نزدیک شده است.

در حال حاضر، باراک اوباما، اگر چه به ارتباط با سوریه اصرار دارد، اما گویی از دریافت پاسخ مثبت از سوی دمشق ناامید شده است. به طور خاص، آمریکا در وادار کردن سوریه به قطع حمایت از گروه‌های ضد اسرائیلی از جمله حزب‌الله و حماس ناکام مانده است.

به گفته تحلیل‌گران، عوامل زیادی در این شکست دخیل هستند که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- مشکلات مهمی همچون اقتصاد داخلی آمریکا و همچنین جنگ افغانستان و متعاقباً انحراف دولت آمریکا از تمرکز بر موضع سوریه
- عدم تمایل جناح راست اسرائیل به از سرگیری مذاکرات صلح با سوریه
- محکم‌تر شدن روابط دمشق با حزب‌الله و افزایش شدت ناکامی‌ها از این طریق
- دشمنی‌های اخیر دولت ترکیه در برخورد با اسرائیل

و تغییر تحرکات قدرت‌های منطقه‌ای به نفع سوریه. آمریکا گمان می‌کند تشویق اسرائیل و سوریه به انعقاد یک پیمان صلح، به ایجاد ثبات در خاورمیانه کمک کرده و نفوذ منطقه‌ای ایران را به عنوان یکی از متحلمان اصلی سوریه کم خواهد کرد. به علاوه، دولت اوباما مجبور است اسرائیل را به از سرگیری مذاکرات با سوریه وادار کند؛ امری که به دلیل افزایش همکاری‌های نظامی سوریه با ایران و حزب‌الله و همچنین بی‌میلی دولت اسرائیل به انجام این کار بسیار مشکل به نظر می‌رسد.

تحلیل‌گران بر این باورند که اگر چه سوریه هنوز به بهبود روابط با آمریکا تمایل دارد، اما قصد ندارد به این کشور امتیاز بدهد؛ به ویژه که اخیراً جایگاه منطقه‌ای سوریه بهبود یافته است. طی چند سال گذشته، سوریه به اتهام قتل رفیق حریری، نخست‌وزیر سابق لبنان، از سوی کشورهای عربی به انزوا کشیده شده و ایران تنها متحد منطقه‌ای قابل اطمینان این کشور به شمار رفت. اما اخیراً دمشق مناسبات خود را با دنیای عرب بازیافته و روابط خوبی با ترکیه، کشورهای حاشیه خلیج فارس، عربستان، چین و برخی کشورهای اروپایی برقرار کرده است. بنابراین آمریکا دیگر تنها بازیگر این میدان نیست.

و دستیابی به بازارهای جهانی به کشورهای آفریقایی روی آورده است که این حرکت، لزوماً استراتژی موفق نیست. اما در این زمینه ایرانی‌ها واقعیت‌گرا هستند و به نوعی خود را بیمه می‌کنند.

با وجود شکست در جلب حمایت ۳ کشور آفریقایی عضو شورای امنیت، احمدی‌نژاد به کشورهای مختلف آفریقایی سفر کرده و توانسته حمایت برخی از آنها را در مورد برنامه هسته‌ای به دست آورد.

اسرائیل هم در این بازی عقب نمانده است. در سپتامبر سال گذشته، وزیر امور خارجه به همراه عده‌ای از تجار این رژیم در یکی از برجسته‌ترین دیدارهای خود به ۵ کشور آفریقایی سفر کرد و به توافقات دیپلماتیک و قراردادهای تجاری متعددی دست یافت. تجار اسرائیلی در حوزه‌های معدن، امنیت و ارتباطات در این قاره به فعالیت می‌پردازند.

آفریقا طرف کدام است؟

رئیس کنگره یهودیان آمریکا معتقد است، رأی آفریقایی‌ها علیه ایران نشانه‌ای روشن بر آن است که رهبران این کشورها از محدودیت‌های بودن در کنار ایران و منافع ماندن در کنار اسرائیل و آمریکا آگاهند. به اعتقاد جک روزن، اسرائیل و آمریکا، حضور ایران را در آفریقا چندان جدی نگرفته‌اند.

باید گفت با وجود رقابت دیپلماتیک، ایران و اسرائیل هنوز در تجارت با آفریقا از بسیاری کشورها عقب‌تر هستند. کل صادرات اسرائیل به این قاره در سال گذشته تنها حدود یک میلیارد دلار و واردات آن ۱/۵ میلیارد دلار بوده است. صادرات غیرنفتی ایران به آفریقا در ۹ ماه پایانی ۲۰۰۹ نیز به حدود ۳۳۰ میلیون دلار رسیده است. در مقابل، تجارت آفریقا با چین در سال ۲۰۰۹ بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار بوده و برزیل حدود ۸۷ میلیارد دلار صادرات به این قاره داشته است. لذا با همه این اوصاف باید گفت رقابت دو طرف در قاره سیاه، رقابتی بر مبنای رشد نبوده و به عبارتی رقابتی در سطح پایین به شمار رفته و در این مسیر، سایر کشورهای رقیب قوی‌تر عمل کرده‌اند. ■